

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 31 januari 2013

Mål nr

Ö 4578-11

SÖKANDE

1. JA

2. SA

3. TB

4. JB

5. JD

6. C-U E

7. BF

8. JG

9. TG

10. GG

Dok.Id 75346

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstodomstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

11. LH

12. TH

13. SH

14. LJ

15. TL

16. HM

17. KN

18. SO

19. TP

20. JW

21. LW

Ombud för 1–21: Advokat UÖ och jur.kand. JV

SAKEN

Resning

TIDIGARE AVGÖRANDE

Attunda tingsrätts dom 2009-11-18 i mål T 6787-08

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår ansökan såvitt avser frågan om resning enligt 58 kap. 1 § första stycket 3 rättegångsbalken.

Högsta domstolen, som inte finner skäl att inhämta förhandsavgörande från Europeiska unionens domstol, avvisar ansökan såvitt avser frågan om resning enligt 58 kap. 1 § första stycket 4 rättegångsbalken.

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Flygbolaget SAS Scandinavian Airlines Sverige AB ingår i SAS-koncernen. Under år 2008 initierades inom koncernen ett besparingsprogram som bl.a. innefattade uppsägning av piloter i Sverige, Danmark och Norge. Efter förhandlingar med de fackliga organisationerna träffades en överenskommelse om en s.k. avtalsturlista med uppsägningar av piloter som fyllt 60 år eller under uppsägningstiden skulle fylla 60 år. Överenskommelsen innebar för de svenska piloternas del en avvikelse från turordningsreglerna i 22 § lagen (1982:80) om anställningsskydd, som annars hade medfört att piloter med kortast anställningstid skulle ha blivit uppsagda. Enligt SAS baserades överenskommelsen på det förhållandet att de uppsagda piloterna hade rätt till full pension och till skillnad från yngre piloter hade sin försörjning tryggad.

Ett antal av de uppsagda svenska piloterna, däribland sökandena i detta resningsärende, stämde SAS vid Attunda tingsrätt med yrkanden bl.a. om att uppsägningarna skulle förklaras ogiltiga. De hävdade att uppsägningarna

innebar åldersdiskriminering och därför stred mot såväl lagen om anställnings-
skydd som god sed på arbetsmarknaden såsom denna skulle uppfattas i ljuset
av EU:s arbetslivsdirektiv (2000/78/EG). Direktivet var vid tiden för uppsäg-
ningarna ännu inte helt genomfört i svensk rätt; detta skedde den 1 januari
2009 genom diskrimineringslagen (2008:567).

I dom den 18 november 2009 fann tingsrätten att uppsägningarna var sakligt
grundade, varför piloternas talan ogillades. Tingsrättens dom överklagades
inte.

Sökandena har i en skrift som inkom till Högsta domstolen den 12 oktober
2011 ansökt om resning.

SKÄL

Sökandenas grunder för resning

1. Sökandena har gjort gällande att nya domar från EU-domstolen och
Arbetsdomstolen utgör skäl för resning enligt i första hand 58 kap. 1 § första
stycket 3 rättegångsbalken (nya omständigheter eller bevis) eller i andra hand
58 kap. 1 § första stycket 4 (rättstillämpning som uppenbart strider mot lag),
varvid fristen i 58 kap. 4 § andra stycket tredje meningen ska räknas från den
dag de fick kännedom om de nya domarna från EU-domstolen och
Arbetsdomstolen.
2. Sökandena har, för det fall resning inte beviljas enligt förstahands-

påståendet, begärt att förhandsavgörande inhämtas från EU-domstolen avseende frågan om fristregeln i 58 kap. 4 § andra stycket tredje meningen rättegångsbalken är förenlig med EU-rätten.

3. I sin argumentation har sökandena främst hänfört sig till EU-domstolens dom den 12 oktober 2010 i mål C-499/08, Ingeniørforeningen i Danmark, REU 2010, s. I-9343, där domstolen vid tillämpning av arbetslivsdirektivet fann att en person hade utsatts för åldersdiskriminering i samband med en uppsägning. Även EU-domstolens dom den 13 september 2011 i mål C-447/09, Prigge m.fl., om åldersdiskriminering av piloter har berörts av sökandena. De har vidare hänvisat till en dom den 4 maj 2011 från Arbetsdomstolen (AD 2011 nr 37). Arbetsdomstolen ansåg i den domen att en avtalsturlista för SAS kabinpersonal, av samma innebörd som avtalsturlistan för piloterna i tingsrättens mål, var åldersdiskriminerande.

Rättskraftsregler och EU-rätten

4. Medlemsstaterna i Europeiska unionen har inte gett unionen någon generell lagstiftningskompetens på det processuella området. Där gäller i stället principen om nationell processuell autonomi. Utgångspunkten är alltså att nationell domstol får tillämpa nationell processrätt vid prövning av en talan som grundas på EU-rättsliga bestämmelser.

5. EU-domstolen har i ett antal rättsfall bekräftat denna princip (se bl.a. dom den 6 oktober 2009 i mål C-40/08, Asturcom Telecomunicaciones SL, REG 2009, s. I-9579 med hänvisningar). EU-domstolens praxis kan såvitt nu är i fråga sammanfattas enligt följande. Principen om rättskraft har stor

betydelse i såväl EU-rätten som de nationella rättsordningarna. Det är viktigt att avgöranden som har vunnit laga kraft inte längre kan angripas efter det att tillgängliga rättsmedel har uttömts eller fristerna för dessa har löpt ut. Vidare finns det inte någon skyldighet för nationella domstolar att underlåta att tillämpa nationella processregler som leder till att avgöranden vinner rättskraft, även om det innebär att ett åsidosättande av unionsrätten blir bestående (se p. 37 i a. dom). Detsamma gäller nationella regler om omprövning av lagkraftvunna domstolsavgöranden (se dom den 16 mars 2006 i mål C-234/04, Kapferer, REG 2006, s. I-2585). Formerna för att genomföra principen om rättskraft bestäms alltså av de nationella rättsordningarna, dock förutsatt att detta sker på ett sätt som är likvärdigt med vad som gäller för liknande nationella situationer (likvärdighetsprincipen). Vidare får de nationella rättskraftsreglerna inte medföra att det i praktiken är omöjligt eller orimligt svårt att utöva rättigheter som följer av unionsrätten (effektivitetsprincipen); en rimlig talefrist med prekluderande verkan är förenlig med denna princip.

Nya omständigheter och bevis

6. Enligt 58 kap. 1 § första stycket 3 rättegångsbalken kan resning beviljas i tvistemål om omständighet eller bevis, som inte tidigare har lagts fram, åberopas och dess framläggande sannolikt skulle ha lett till en annan utgång. Med omständighet avses i detta sammanhang främst ett rättsfaktum eller ett moment i ett rättsfaktum. Ett nytt avgörande från Högsta domstolen anses i regel inte utgöra sådan omständighet eller sådant bevis som kan medföra resning (se NJA 1981 s. 350, NJA 2006 N 23 och NJA 2011 N 26; jfr Lars Welamson och Johan Munck, *Processen i hovrätt och Högsta domstolen*,

Rättegång VI, 4 uppl., 2011, s. 196 ff.). Med hänsyn till vad som har redovisats i det föregående (p. 4 och 5) bör vid tillämpningen av 58 kap. 1 § första stycket 3 ny rättspraxis från EU-domstolen behandlas på samma sätt som ny rättspraxis från Högsta domstolen. Vad sökandena anfört om ny praxis från EU-domstolen utgör således inte grund för resning enligt nu berörd bestämmelse. Inte heller ny praxis från Arbetsdomstolen utgör grund för resning.

Rättstillämpning som uppenbart strider mot lag

7. Enligt 58 kap. 1 § första stycket 4 rättegångsbalken kan resning beviljas i tvistemål om den rättstillämpning som ligger till grund för domen uppenbart strider mot lag. En resningsansökan som stödjer sig på denna bestämmelse måste ges in inom sex månader från det att domen vann laga kraft, 58 kap. 4 § andra stycket tredje meningen.

8. Det följer inte av unionsrätten att fristen eller utgångspunkten för fristberäkningen ska vara annorlunda när det påstås att rättstillämpningen uppenbart strider mot unionsrätten. Tvärtom framgår det av EU-domstolens praxis att det inte finns någon skyldighet att gå utanför ramen för den nationella processlagstiftningen vid bedömningen av om ett lagakraftvunnet avgörande ska bli föremål för resning, förutsatt att principerna om likvärdighet och effektivitet iakttas. Varken fristen som sådan eller utgångspunkten för fristberäkningen kan anses strida mot dessa principer. Det saknas behov av att inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen i den frågan.

9. Sökandena gav in resningsansökan efter det att sexmånadersfristen hade gått ut. Ansökan ska därför, såvitt den gäller resning enligt 58 kap. 1 § första

stycket 4 rättegångsbalken, avvisas såsom för sent inkommen.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Ella Nyström, Lena Moore, Göran Lambertz, Agneta Bäcklund, och Lars Edlund (referent)
Föredragande justitiesekreterare: Mattias Nordell